

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date: 07.07.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date: 16.08.2022

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Gazete ve Genel Ağ Haberlerinin Kullanımı

Süleyman TEMUR¹

Öz

Bu çalışmada küresel vatandaşlık kültürü oluşturmak, okulda edinilen bilgilerin toplumsal yaşamda karşılık bulduğunu göstermek ve farkındalık oluşturmak amacıyla güncel olay ve konuları içeren gazete ve genel ağ haberlerinin sosyal bilgiler ders kitaplarındaki kullanım durumu incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada 2021-2022 eğitim-öğretim yılında MEB tarafından öğrencilere dağıtılan dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıf sosyal bilgiler ders kitapları veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Çalışmada ders kitaplarında yer alan gazete ve genel ağ haberleri belirlenerek öğrenme alanlarına, ünitelere, sınıflara ve yıllara göre analiz edilerek tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın sonucunda, en çok kullanılan haber kaynağının genel ağ haberi en az kullanılan haber kaynağının ise gazete haberleri olduğu, en fazla haber kaynağının “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına, en az haber kaynağının ise “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 6. sınıf ders kitabında gazete haberlerine hiç yer verilmediği, sadece genel ağ haber kaynağına yer verildiği görülmüştür. Tüm bu verilerden hareketle bazı öneriler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Gazete Haberi, Genel Ağ Haberi, Ders Kitabı.

Use of Newspapers and Internet in Social Studies Textbooks

Abstract

In this study, in order to create a culture of global citizenship, to show that the information acquired at school is relevant in social life, and to raise awareness, the use of newspaper and general network news containing current events and topics in social studies textbooks was examined. In the research, one of the qualitative research methods, the document analysis method was used. In the research, fourth, fifth, sixth and seventh grade social studies textbooks distributed to students by the Ministry of National Education in the 2021-2022 academic year were used as data sources. In the study, newspaper and general network news in the textbooks were determined and analyzed according to learning areas, units, classes and years and presented in tables. As a result of the research, it has been determined that the most used news source

¹ Öğretmen; Milli Eğitim Bakanlığı, Mardin, Türkiye

E-mail: temursuleyman19@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5203-6553

Atf İçin / For Citation: TEMUR, S. (2022). Sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerinin kullanımı. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, Cilt/Volume 4, Sayı/Issue 7, 657-686. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>

is general network news, the least used news source is newspaper news, the most news source belongs to the "Global Connections" learning field, and the least news source belongs to the "Culture and Heritage" learning field. In addition, it was observed that newspaper news was not included in the 6th grade textbook, only the general network news source was included. Based on all these data, some suggestions were made.

Key Words: Social Studies, Newspaper News, Network News, Textbook.

GİRİŞ

Çağımızda salt bilgi temelli bir eğitim anlayışı önemini yitirmiş bunun yerine çağa ayak uydurabilme adına yaşadığı topluma entegre olabilen, rasyonel kararlar alabilen, etkileşimde bulunduğu toplumsal yapı ile üst düzey etkileşime sahip nitelikli bireyler yetiştirilmesi ön plana çıkmıştır. Nitekim etkili vatandaş yetiştirme gayesi doğrultusunda gerekli bilgi, beceri ve davranış örüntüleri kazandırabilmesi eğitimin uzak hedeflerinden biri olup 8 yıllık zorunlu eğitim sürecinde bu niteliklerin kazandırılması öngörülmektedir (Deveci, 2005). Ünlüer ve Yaşar'a (2012) göre 21. yüzyıl eğitim anlayışı doğrultusunda bireylerin, yaşadığı sosyal çevrenin değerleriyle uyumlu, değişime açık, problem çözme ve etkili vatandaş olma becerisine sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Nitekim bu yeterliliklere sahip bireyler toplumsal norm, değer, kültür ve rollerin getirdiği davranış kalıplarını öğrenecek ve eylemlerini bu değişkenlere göre dizayn edecektir. Bu durum bireyin toplumsallaşmasının ön koşulu olarak göze çarpmaktadır.

Gerek bireyin gerekse de toplumun beklentilerini karşılayacak niteliklere sahip olan insanı yetiştirmek sosyal bilgiler dersinin temel gayelerinden biridir (Deveci, 2005). Doğanay (2005) sosyal bilgileri, konusu toplumsal yaşam ve insanla ilgili olan diğer sosyal bilimin verilerinden faydalanarak sosyal ve fiziksel çevresi ile münasebetini süreç temelli ve demokratik ilkeler çerçevesinde sorgulama becerisine sahip etkili vatandaşlar ortaya çıkarmayı hedefleyen bir ders olarak belirtmiştir. Öztürk (2012) ise sosyal bilgileri, küreselleşen dünyada aktif vatandaş yetiştirme temelinde problem çözme yeterliliğine sahip diğer disiplinlerden aldığı verileri sentezleyerek bünyesinde barındıran bir ders şeklinde nitelendirmiştir. Öztürk ve Otluoğlu (2002)'da sosyal bilgileri, toplumsal yaşama entegre olmada ve bu entegrasyon sürecinde karşılaştığı

sorunları aktif bir şekilde çözebilme noktasında gerekli bilgi beceri ve davranış örüntülerini kazandırmayı hedefleyen bir demokratik yurttaşlık şeklinde tanımlamıştır.

Sosyal bilgiler dersi tüm dünya devletlerinin uzak hedeflerinden biri olan iyi ve etkili vatandaş yetiştirmek gayesi doğrultusunda dün, bugün ve gelecek arasında bağlantı kurma görevi üstlenmiştir. Gerek siyasi ve sosyal gerekse de bireysel anlamda kültürel normları içinde barındırmasından dolayı öğretim programlarında çok büyük bir öneme sahiptir (Öztürk ve Deveci, 2011). Zarrillo (2004)'da sosyal bilgiler dersinin yaşanılan toplumsal çevreyi konu edinmede ve etkili vatandaş niteliklerine sahip bireyler yetiştirmede faydalı olduğunu ifade etmiştir.

Bu amaçlar çerçevesinde sosyal bilgiler dersinin yapısı incelendiğinde bu dersin toplumsal yaşam pratiklerine dönük bir ders olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Nitekim sosyal bilgiler dersi aracılığıyla yakından uzağa ilkesi doğrultusunda önce yaşadığı çevre olan aile okul toplum daha sonra ülke ve dünya gündemini oluşturan konular yer edindiğinden öğrencilerin mütemadiyen güncelin peşinden gitmesi ve bu konularla ilgilenmesi ve bu amaçla ders ile güncel konular arasında bir bağ kurması gerekmektedir (Deveci, 2005). Gedik (2008), eğitim kurumlarını ve bu kurumlarda yapılan eğitim öğretim faaliyetlerini toplumsal yaşamdan uzaklaştırmamak adına bazı güncel olayları sosyal bilgiler dersine taşınmasının pozitif yönde katkıları sağlayacağını ifade etmiştir. Zira günceli yakalama noktasında güncel ile sentezlenen derslerden biri de sosyal bilgilerdir.

Güncel, “bugünün konusunu barındıran şu anı ifade eden haber veya olay şeklinde tanımlanmaktadır” (TDK, 2019). Güncel olay ise şu anı ifade eden zamanda gerçekleşen ve haber niteliğine sahip olan olaylardır (Smith, 1963). Erden (2017), güncel olayları yakın çevrede ortaya çıkan kişi ve toplumsal yapı için önem arz eden ve içinde bulunan zamana ait olaylar şeklinde tanımlamıştır. Kitle iletişim araçları ile toplumu aktarılan haberler güncel olaylara örnektir. Başka bir ifade ile gerek ülkede gerekse de tüm dünyada meydana gelen ve bireylere etki eden olaylar güncel olaylardır.

Kaltsounis'e (1987) göre, öğretimde güncel olayların kullanılması; “Eğitim öğretim ortamının zenginleştirilmesini ve dolayısıyla dikkat çekici bir hal almasını sağlar,

kazanımın örneklendirilmelerle daha somut hale getirilmesini sağlar ve öğrenmeyi kolaylaştırır, etkili vatandaşlığın gerektirdiği bilgi ve becerileri geliştirir, toplumsal yaşam pratiklerinde aktif olarak katılımı sağlar, konuları anlamlandırmada ciddi bir güncel kaynak havuzu sağlar, bireylerin öznel ve nesnel yargıları fark etmesini sağlar ve küresel vatandaş anlayışı doğrultusunda dünyayı tanıma fırsatı sunar.”

Ayrıca güncel olaylar gerek okul içi gerekse de okul dışındaki yaşam pratikleri için dün, bugün ve gelecek arasında bağlantı görevi sağlar. Nitekim bireyler sosyal bilgiler konuları aracılığıyla edilmesi gereken kazanımların içselleştirilmesini güncel olaylar aracılığıyla gerçekleştirmektedir (Michaels ve Garcia, 1996). Zira sosyal bilgiler dersinde gerek içinde bulunan toplum gerekse de küresel çapta tüm insanlığı ilgilendiren güncel sorunlara ve haberlere yer verilmelidir. Bu nedenle güncel olayların eğitim öğretim sürecine taşınması ile dersin hedef kazanımları güçlendirilir. Nitekim çocuklarda edinilmesi gereken bilgi ve becerilerin toplumsal yaşamda karşılık bulacağına ve dolayısıyla farkındalık yaratacağını söylememiz mümkündür (Kan ve Demirhan, 2019).

Yine güncel olaylar sayesinde öğrenciler kitle iletişim araçlarından haber dinleme becerisi kazanıp bunu içselleştirebilir. Bu durum sosyal bilgiler dersinin güncelin bir aynası konumunda olduğunu gösterir. Ayrıca güncel haberlerin takibini yapan bireylerin diğer arkadaşlarına güncel haberleri iletmesi olumlu bağlılık yaratacağından dersin etkililiğini de artıracaktır (Gedik ve Altun, 2011). Safran (2011)’da günümüz insanların günceli yakalama arzusu, gazete, televizyon ve internet haberlerinin okunması ve takip edilmesini, reklam ve tanıtımlarda günümüze en yakın ürünlerin kullanılmasını gerekli kıldığını belirtmiştir.

Gerek geçmişini doğru analiz etmede gerekse de geleceğe emin adımlarla ilerlemede bulunmanın en etkili yolu güncel konu ve olayları meydana getiren şimdiki zamanı anlamaktır. Sosyal bilgiler dersi ise şimdiki zamanı eğitim öğretim ortamına aktaran bir ders olarak göze çarpmaktadır (Kan ve Demirhan, 2019). Sosyal bilgiler dersinde güncel konuların öğretilmesinde çeşitli öğretim tekniği bulunmasına rağmen gazetelerin kullanılması kazanımlara ulaşmada daha faydalı bir teknik olarak göze çarpmaktadır.

Nitekim ders kitaplarındaki ünitelerde yer alan gazeteler öğrenme faaliyeti için önemli bir ders materyalidir (Paykoç, 1987).

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde gazete; siyasi, mali, sosyal vb. konularda haber vermek ve bilgilendirmek amacıyla yoruma dayalı olarak veya yorumsuz bir şekilde, gününbirlik veya zaman aralıklarıyla üretilen yayın organı olarak tanımlanmıştır (TDK, 2019). Gazeteler eğitim çalışanlarının sosyal bilgiler dersinde günlük konu ve olayları işlerken yararlanabileceği önemli bir veri kaynağıdır. Nitekim ABD'de gerçekleştirilen 11 Eylül terör saldırısı ABD'de ders kitaplarına eklenmiştir (Street, 2002).

Haber ise “herhangi bir olay veya olgu üzerine edinilen bilgi şeklinde tanımlanmaktadır” (TDK, 2019). Tokgöz (1987) ise haberi, bireylerin yaşamları hakkında doğru kararlar alabilmesi için gereksinim duydukları bilgi şeklinde tanımlamıştır. Süter (1996) haberi, zamanında ortaya konulan, birçok kişiyi alakadar eden bir olay durumu, düşünce yapısı veya görüş şeklinde ifade etmiştir.

Dünyadaki realiteyi insanlara sunan ve eğiticiye güncel bir bilgi kaynağı sunan gazeteler çok amaçlı bir kullanıma sahiptir (Deveci, 2005). DeRoche, Sullivan ve Garrett (1999) gazetelerin, zengin bir değer içeriğine sahip olduğunu gerek okulda gerekse de evde çocukların bireysel ve sosyal değerleri öğrenmesine hizmet ettiğini belirtmiştir. Olivares ve Lisi-Pawlak (1991)'da gazetelerin çocukların dil becerisini geliştirdiğini ve çocukların kültürel değerlerini tanımasını sağladığını ifade etmiştir.

Ayrıca 21. yüzyıl şartlarında gazetecilik anlayışı da revize edilmiş ve farklı bir aşamaya taşınmıştır. Özellikle teknoloji sayesinde iletişim kanallarının ve genel ağın gelişimi, geleneksel gazete anlayışının değişmesine neden olmuştur (Ataberk, 2003). Yine teknolojinin gelişmesine bağlı olarak bilgi edinme ve yayılma hızı artmış buna bağlı olarak habercilik anlayışı da değişime uğramıştır. Nitekim genel ağ kendine has imkânları aracılığıyla sadece kitle iletişim araçlarından çıkan haberleri sunmakla kalmamış ayrıca bu haberlerin yeniden dizayn edilerek farklı şekillerde sunulmasına imkân sağlamıştır. Sonuç olarak haber sunma noktasında karşımıza yeni bir araç olarak genel ağ çıkmaktadır (Çakır, 2007). Kırçıl ve Karagüler (2003), bu yeni araç türüne

“elektronik yayıncılık” veya daha spesifik anlamda açıklayacak olursak “genel ağ gazeteciliği” olarak ifade etmiştir.

“Genel ağ, bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı, internet” (TDK, 2019) olarak tanımlanmaktadır. Bekiroğlu ve Bal (2006) genel ağ gazeteciliğini ise, geleneksel olarak varlığını sürdüren gazeteciliğin internet aracılığıyla ortaya konulması şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca genel ağa sahip olan kullanıcıların haber erişimi zamandan bağımsız gerçekleşmektedir.

Doğan Yolgösteren (2020), genel ağ gazeteciliğinin sunmuş olduğu imkânları; “çok hızlı bir şekilde haber verilmesi ve anında güncelleme özelliğine sahip olması, okur kitlesinin günün her saatinde habere ulaşma imkânı elde etmesi, es grafik ve görüntülü dosyaları kullanabilme, haber saklama ve arşiv haberlere ulaşmak kolaylığı, okur kitlesinin interaktif olarak yorum yapabilmesi, değişik haber kaynaklarına kolay erişim imkânı ve okurun haberin revize edilmesindeki katkısının önemi” şeklinde ifade etmiştir.

Gazete haberleri toplumsal yaşamdan izler taşıdığından çocuklarda kalıcı etkiler yaratabilir (Kabapınar, 2014). Uyanık’a (1937) göre, gazeteler deyim yerindeyse halkın gözü, kulağı ve dilidir. Ayrıca gazeteler toplumun düşünce biçimini şekillendirir. Yine politik sorunlar konusunda halkı sorgulamaya teşvik eden en önemli araç gazetelerdir.

Eğitimde gazetelerin kullanılmasının faydaları çok yönlüdür. Gazete kullanımı çocukların kavram haznesini arttırır, farklı potansiyellere sahip çocuklarda farklı alanlarda güncel ve zengin bir bilgi kaynağı sağlar, toplumsal yaşam becerileri için birincil kaynak görevi görür, maliyeti ucuzdur ve kesme yapıştırma katlama ve işaretleme imkânı sağlar bu da ilgi çekici bir materyal olarak çocukları motive eder (Deveci, 2005).

Sosyal bilgiler dersinde soyuttan somuta ilkesi doğrultusunda ve anlamlı öğrenmeler ortaya çıkarılmasında araç gereçlerin önemi büyüktür. Nitekim eğitim-öğretim sürecinde faydalanılan öğretim yöntem ve teknikleri farklı materyallerle desteklenirse öğrenmede kalıcılık sağlanacaktır (Kısakürek ve Paykoç, 1988). Bu amaçla eğitim

çalışanları geleneksel etkinlik araç ve materyallerin yerine güncel ve etkili öğretim materyalleri kullanmalıdır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002). Nitekim sosyal bilgiler dersinde kullanılacak en önemli materyallerden birisi kolay ulaşılabilir bir niteliğe sahip olan gazetelerdir. Ayrıca öğretim ortamında gazete haberlerini kullanılması öğrencilerde güdülenmeyi sağlayarak, aktif katılımı artırarak sınıf içi tartışma etkinliklerinin ön koşulunu oluşturmaktadır (Kabapınar ve Baysal, 2004).

Manning (2001), sosyal bilgiler dersinde gazete haberlerinin bölümleri aracılığıyla öğrencilere tartışma ortamı yaratılabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca öğrenci etkileşimi için gazete bölümlerinin incelenmesi sağlanmalıdır. Yaşar ve Gültekin (2009) ise sosyal bilgiler dersinde gazete haberlerinin kullanımının çocuklarda sosyal yaşamda ortaya çıkan durumlara karşı daha duyarlı ve sorumlu bir anlayış oluşturacağını belirtmiştir.

Heitzman (1979), öğretim materyallerinden biri olan gazetelerin sosyal bilgiler dersini entegre edilmesinin daha kolay olduğunu belirtmiştir. Özellikle etkili vatandaş yetiştirme anlayışı doğrultusunda güncel gazete haberleri kullanılarak tarihi konularda gazete kupürleri tarihi değere sahip bir materyal olarak kullanılabilir. Aiex (2004), eğitimde yaygın olarak kullanılan kitle iletişim araçlarından birinin gazeteler olduğunu belirtir. Bunun nedenini de her sınıf kademesinde etkili bir öğretim materyali olarak kullanılmasına bağlamaktadır. Öztürk ve Otluoğlu (2002)'da gazetelerin sosyal bilgiler dersinde özellikle nüfus, kentleşme, trafik, doğal afetler, çevre sorunları, uluslararası kuruluşların faaliyetleri ve ekonomi gibi konuları işlerken güncel haberleri sağlama noktasında çok büyük öneme sahip olduğunu belirtmiştir.

Güncel olaylara ilişkin literatür taraması yapıldığında, Gedik (2008), sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar adlı çalışmasında güncel olayların sosyal bilgilerdeki önemini ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ve güncel olaylara ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın; “öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri etkisi” (Bayır, 2010), “öğrencilerin sosyal duyarlılıklarına olan etkisi” (Eryılmaz, 2015), “öğrencilerin karar vermelerine etkisi” (Akdaş, 2013), “öğrenci başarısına ve akılda tutma düzeyine etkisi” (Deveci, 2008) alanlarında çalışmalar yapılmıştır. Yine Gürkan (2009) tarafından sosyal bilgiler öğretmenlerinin

güncel olayları nasıl ele aldığına ilişkin bir araştırma, Dinç ve Acun (2017) tarafından “sosyal bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma konularında güncel olay kullanımının gerekliliği” ile ilgili bir araştırma ve Kan ve Demirhan (2019) güncel olaylarla sosyal bilgiler eğitimi adlı çalışma yapılmıştır.

Gazete kullanımına ilişkin yapılan araştırmalara bakıldığında ise, gazete kullanımının akademik başarıya etkisi (Uygur ve Yanpar Yelken, 2010; Ünlüer, 2008; Tangülü, 2013), gazete kullanımının amacı ve dersle ilişkisi (Deveci, 2005; Kabapınar ve Baysal, 2004; Munck, 2007), haber analizi (Kee, Ibrahim ve Mustafa, 2010) şeklinde olup, ayrıca Çelikkaya ve Yakar (2005) sosyal bilgiler programında gazete, dergi ve internet haberlerinin kullanılması adlı çalışmasında öğretmen kılavuz kitaplarını incelemiştir. Sosyal bilgiler kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerine yer verilme durumunun bu çalışmalarla sınırlı olduğu ve bu çalışmaların da yenilenen sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarını yansıtmadığı görülmüştür. Sosyal bilgiler dersinde, birincil kaynak olarak kullanılan ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerine ne derecede ve nasıl yer verildiği, hangi haber kaynaklarının daha çok vurgulandığı önem arz etmektedir. Bu sebeple güncel olayları eğitim-öğretim ortamına taşıyan gazete ve genel ağ haberlerine, sosyal bilgiler ders kitaplarında yer verilme durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 4, 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında gazete ve genel ağ haberlerinin kullanım durumu nedir?
- Sosyal bilgiler ders kitaplarındaki öğrenme alanlarına göre haber kaynağı sayısının kullanım durumu nedir?
- Güncel haberlerin yıllara göre sosyal bilgiler ders kitaplarındaki sayılarının kullanım durumu nedir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Yapılan çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 189). Verilerin çözümlenmesinde tümevarım analizi yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada 4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının MEB yayınevi son baskıları (2018-2019) incelenmek üzere ele alınmıştır. Araştırmada;

- 4. sınıf MEB yayını Talim ve Terbiye Kurulunun 28.05.2018 gün ve 78 sayılı kurul kararı (ekli listenin 25. sırasında) ile;
- 5. sınıf MEB yayını Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18.04.2019 gün ve 8 sayılı kurul (ekli listenin 215. sırasında) kararı ile;
- 6. sınıf MEB yayını Talim ve Terbiye Kurulu'nun 24.06.2019 gün ve 15 sayılı kurul (ekli listenin 3. sırasında) kararı ile;
- 7. sınıf MEB yayını Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18.04.2019 gün ve 8 sayılı kurul (ekli listenin 190. sırasında) kararı ile kabul edilen 4., 5., 6. ve 7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitapları kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Tümevarım analizinin temel amacı, benzer yönleri bulunan verileri, belirli kavram ve temalar etrafında sentezlemek ve bu kavram ve temaları okuyucu kitlesinin anlamlandırabileceği bir şekilde düzenlemek ve yorumlayarak sonuçlara ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu amaçla aşağıda belirtilen işlemler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın veri kaynağını, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 4, 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerine dağıtılmış olan sosyal bilgiler ders kitapları oluşturmaktadır. Kitaplar 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenciler tarafından kullanılan ders kitapları arasından seçilmiştir. Bulgular bu kitapların içinde yer alan verilerden oluşmaktadır. Araştırmacının ortaya koyduğu verileri ve yorumları desteklemek ve haber kaynağının

içeriğinde neler olduğunu göstermek amacıyla veri kaynağı olarak kullanılan ders kitaplarından alıntılara yer verilmiştir.

Doküman incelenirken bazı ölçütler çerçevesinde değerlendirme yapılmıştır. Bu ölçütler “dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanların anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanmadır” (Foster, 1995; Akt., Yıldırım ve Şimşek, 2021: 194). Çalışma bazı temel ilkeler kapsamında yürütülmüştür. Bu bağlamda ilk iş çalışmanın veri kaynağını oluşturan ders kitapları orijinallik kontrolü sağlanarak temin edilmiştir. Belirlenen ders kitapları (4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı) derinlemesine analiz edilerek haber kaynağı niteliğindeki tüm gazete ve genel ağ haberleri buldukları öğrenme alanı, ünite ve alıntı yapılan kaynak türüne göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma; Taşkın ve Memişoğlu (2019) tarafından yapılan sınıflandırmaya benzer şekilde “haber kaynağı türüne göre gazete haberi, genel ağ haberi şeklinde yapılmış ve elde edilen veriler tablolara dökülmüştür.” Belirlenen gazete ve genel ağ kaynaklarının haber kaynağı değeri taşıyıp taşımadığına ve güncel haber kaynağı niteliğini koruduğuna dikkat edilerek sadece fotoğraf ve metin şeklinde haber kaynağı olarak belirlenerek ders kitaplarına aktarılanlara yer verilmiştir. Haber kaynağı net ve belli olmayan gazete ve genel ağ haberlerine çalışmada yer verilmemiştir.

Verilerin Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın güvenirliliğini belirlemek amacıyla kaynak olarak kullanılan kitaplardan haber niteliği taşıyan haber kaynakları yazar tarafından incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda görüş birliği ve görüş ayrılığı olan haber kaynaklarının sayıları belirlenmiştir. Daha sonra araştırmanın güvenirliliği için Miles ve Huberman’ın (1994), belirttikleri formül ($\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$) formülü kullanılmıştır. Formülde, “ Δ : Güvenirlik katsayısını, C: Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, ∂ : Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade etmektedir.” “İçsel tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az % 80 olması” beklenmektedir (Akt., Baltacı, 2017: 8.; Miles ve Huberman, 1994; Patton, 2002). Bu hesaplamada sonuç %83 bulunmuş ve araştırma güvenirliliği için yeterli düzeyde kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada veri kaynağı olarak incelenen kitapların kullanım tarihi, geçerlik süresi ve kitapta yer alan haber sayısına ilişkin inceleme sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Ders Kitaplarında Gazete ve Genel Ağ Haberlerinin Kullanım Tarihi, Geçerlilik Süresi ve Haber Sayısı

Sınıf	Kullanım Başlangıç Yılı	Geçerlilik Süresi	Gazete ve Genel Ağ Sayısı
4. sınıf	2018-2019	5 yıl	8
5. sınıf	2019-2020	5 yıl	54
6. sınıf	2020-2021	5 yıl	19
7. sınıf	2019-2020	5 yıl	39

Tablo 1’de dört, beş, altı ve yedinci sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerinin sınıf kademesine göre yer alma durumu verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde en çok haber kaynağının (f=54) beşinci sınıf, en az haber kaynağının ise (f=8) dördüncü sınıf ders kitabında yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca ders kitaplarının kullanım süresinin beş yıl ile sınırlı olduğu görülmektedir.

4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerinin haber kaynağına ilişkin bulguları tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 2

Haberlerin Kaynağına Göre Kullanım Sıklığı

Haber Kaynağı	f	%
Gazete Haberi	21	17.50
Genel Ağ Haberi	99	82.50
Toplam	120	100

Tablo 2 incelendiğinde, ders kitaplarında haber kaynağı olarak en çok genel ağ haberinin (%82,5) en az da gazete haberinin (%17,50) kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Tablo 3*4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Haberlere İlişkin Bulgular*

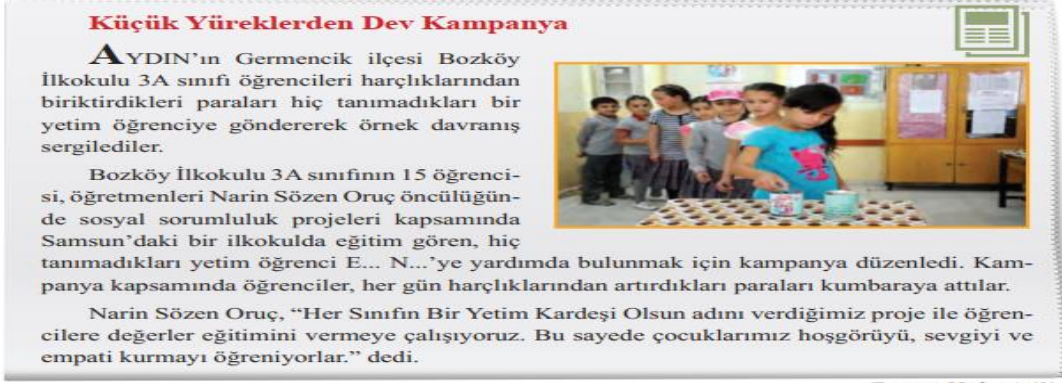
Ünite	Gazete Haberi	Genel ağ Haberi	Toplam	%
Herkesin Bir Kimliği Var	1	-	1	12.50
Geçmişimi Öğreniyorum	-	-	-	-
Yaşadığımız Yer	-	-	-	-
İyi Ki Var	-	2	2	25
Üretimden Tüketime	-	2	2	25
İnsanlar ve Yönetim	-	-	-	-
Uzaktaki Arkadaşlarım	-	3	3	37.50
Toplam	1	7	8	100

Tablo 3 incelendiğinde, dördüncü sınıf ders kitabında yer alan 8 haber kaynağından 1'i gazete haberi ve 7'si genel ağ haberi olarak belirlenmiştir. Ayrıca ders kitabında;

1. ünite "Herkesin Bir Kimliği Var" ile ilgili gazete haberleri konu içerisinde gazete haberi (1) şeklinde yer verilmiştir (s.29). 4. ünite "İyi Ki Var" ile ilgili genel ağ haberleri konu içerisinde internet haberi (1) ve internet haberi (2) şeklinde yer verilmiştir (s.117-118). 5. ünite "Üretimden Tüketime" ile ilgili genel ağ haberleri konu içerisinde internet haberi (3) ve internet haberi (4) şeklinde yer verilmiştir (s.123-143). 7. ünite "Uzaktaki Arkadaşlarım" ile ilgili genel ağ haberleri konu içerisinde internet haberi (5), internet haberi (6) ve internet haberi (7) şeklinde yer verilmiştir (s.184-185-186) (MEB, 2018).

Dördüncü sınıf ders kitabında yer alan gazete ve genel ağ haberlerinin örneklerinden bazıları şu şekildedir:

Dördüncü sınıf "Herkesin bir kimliği Var" ünitesi "Onun Yerinde Olsaydım" başlığı altında çocukların empati becerilerinin geliştirilmesi amacıyla aşağıdaki (Şekil 1) gazete haberi (s.27) verilmiştir.

Şekil 1. Dördüncü Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Gazete Haberi 1

Dördüncü sınıf "İyi Ki Var" ünitesi "Zarar Vermeden Kullanalım" başlığı altında çocuklarda farkındalık oluşturmak amacıyla aşağıdaki (Şekil 2) genel ağ haberi (s.118) verilmiştir.

Şekil 2. Dördüncü Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

Tablo 4

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Haberlere İlişkin Bulgular

Ünite	Gazete Haberleri	Genel ağ Haberleri	Toplam	%
Bir Bütünün Parçasıyız	3	4	7	12.96
Geçmişe Yolculuk	1	1	2	3.70
İnsan ve Çevre	4	5	9	16.66
Yaşamımızda Bilim ve Teknoloji	1	4	5	9.25
Ekonomi ve İnsan Yaşamı	5	5	10	18.51
Etkin ve Sorumluyum	1	5	6	11.11
Bu Dünya Hepimizin	4	11	15	27.77
Toplam	19	35	54	100

Tablo 4 incelendiğinde, beşinci sınıf ders kitabında yer alan 54 haber kaynağından 19’u gazete haberi ve 35’i genel ağ haberi olarak belirlenmiştir. Ayrıca ders kitabında;

1. ünite “Bir Bütünün Parçasıyız” ile ilgili gazete haberlerine (s.24-25-26); genel ağ haberlerine ise (s.14-19-22-26) konu içerisinde yer verilmiştir. 2. ünite “Geçmişe Yolculuk” ile ilgili gazete haberlerine (s.52); genel ağ haberleri ise (s.54) konu içerisinde yer verilmiştir. 3. ünite “İnsan ve Çevre” ile ilgili gazete haberlerine (s.80-81-82); genel ağ haberlerine ise (s.64-65-77-81) konu içerisinde yer verilmiştir. 4. ünite “Yaşamımızda Bilim ve Teknoloji” ile ilgili gazete haberlerine (s.93); genel ağ haberleri ise (s.94-99-100-104) konu içerisinde yer verilmiştir. 5. ünite “Ekonomi ve İnsan Yaşamı” ile ilgili gazete haberlerine (s.120-130-131); genel ağ haberleri ise (s.113-129-130-131-134) konu içerisinde yer verilmiştir. 6. ünite “Etkin ve Sorumluyum” ile ilgili gazete haberlerine (s.149); genel ağ haberleri ise (s.144-147-148) konu içerisinde yer verilmiştir. 7. ünite “Bu Dünya Hepimizin” ile ilgili gazete haberlerine (s.163-164-168-169); genel ağ haberleri ise (s.161-162-163-165-167-171-172-177) konu içerisinde yer verilmiştir.

Beşinci sınıf ders kitabında yer alan gazete ve genel ağ haberlerinin örneklerinden bazıları şu şekildedir:

Beşinci sınıf “Bir Bütünün Parçasıyız” ünitesi “Haklarımla Varım” başlığı altında çocuk hakları ile ilgili aşağıdaki (Şekil 3) gazete haberi (s.27) verildikten sonra haber ile ilgili sorular yer almaktadır.

Aşağıdaki gazete haberini okuyunuz. Haberin altındaki soruları cevaplayınız.

Mersin'de T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Çocuk Hakları Komitesi tarafından kentlin işlek kavşaklarına çocuklardan alışveriş yapılmaması için uyarı afişleri asıldı (Görsel 1.19).

Çocukları sokağın tehlikesinden korumak için çalıştıklarını belirten İl Çocuk Hakları Koordinatörü “Çocuklarımızı sokağın riskinden korumak için herkesin yapacağı birçok şey vardır. Bunlardan en önemlisi trafik ışıklarında, caddelerde dilenen ya da cam silen çocuklara para vermemektir. Çünkü kendini ve sürücülerini trafikte tehlikeye atarak dilenen ya da cam silen çocuklar, zamanla sokağa bağımlı hâle gelip evlerinden ve okullarından kopuyor. Bu ise çocukların geleceğini karartmaktadır.” dedi.

Sokakta dilenen ve çalıştırılan birçok çocuğun aileleri tarafından dilendirildiğini ifade eden koordinatör, şunları söyledi:

“Bu nedenle çocuklara destek olmak istiyorsak onlara para vererek değil onları yardım kuruluşlarına yönlendirerek, onların eğitimlerine devamını sağlayarak destek olabiliriz. Mobil ekiplelerimiz aracılığı ile tespit ettiğimiz çocukların ailelerine devletimiz gerekli yardımı yapmaktadır. Çocukların yeri evleri, okul ve oyun merkezleridir. Bu konuda kamuoyu duyarlılığı oluşturmak amacıyla elli pankartı şehrin işlek noktalarına astık. Binlerce el ilanı ve broşürle kamuoyunu bilgilendirmeyi hedefliyoruz. Amacımız geleceğimizin teminatı çocuklarımızı sokakta karşılaşacakları tehlikelerden korumak ve gelececeklerini kazanmalarını için onlara destek olmaktır.”

Gazete haberi, 14.08.2017 (Düzenlenmiştir.)

1. Yapılan bu çalışma çocukların hangi haklarını korumaya yöneliktir?
.....
2. Bu çalışmanın çocuklara ne gibi faydaları olabilir?
.....
3. Sizin yaşadığınız bölgede çocuk haklarının korunmasına yönelik ne gibi çalışmalar yapılıyor?
.....

Şekil 3. Beşinci Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Gazete Haberi 1

Beşinci sınıf “İnsan ve Çevre” ünitesi “İklimin Yaşamımıza Etkisi” başlığı altında iklimin toplumsal yaşama etkisini göstermek amacıyla aşağıdaki (Şekil 4) genel ağ haberi (s.65) verilmiştir.

Doğuda Kar Cefası, Batıda Güneş Sefası

Türkiye'nin doğu illeri karla mücadele ederken Tekirdağlılar güneşli havanın tadını çıkartıyor.

3.12 Tekirdağ merkez

Termometrelerin hava sıcaklığını 15 derece ölçtüğü Tekirdağ merkeze bağlı Süleymanpaşa'da bahardan kalma günler yaşayan vatandaşlar, güneşli havanın keyfini çıkartıyor. Kasım ayında böylesine sıcak bir hava ile karşılaşmanın güzel olduğunu ifade eden vatandaşlar, bu fırsatı parkta oturarak değerlendirdiklerini söyledi. Kimi vatandaşlar açık alanda kahvaltı yaparak güneşli havanın tadını çıkarırken kimi vatandaşlar da güneşli günleri sahil boyunca yürüyerek geçiriyor (Görsel 3.12).

Genel ağdan düzenlenerek alınmıştır (25.11.2017).

Şekil 4. Beşinci Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

Tablo 4

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Haberlere İlişkin Bulgular

Ünite	Gazete Haberi	Genel ağ Haberi	Toplam	%
Biz ve Değerlerimiz	-	3	3	15.78
Tarihe Yolculuk	-	-	-	-
Yeryüzünde Yaşam	-	2	2	10.52
Bilim ve Teknoloji Hayatımızda	-	6	6	31.57
Üretiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim	-	3	3	15.78
Yönetime Katılıyorum	-	3	3	15.78
Uluslararası İlişkilerimiz	-	2	2	10.52
Toplam		19	19	100

Tablo 5. incelendiğinde, altıncı sınıf ders kitabında yer alan 19 haber kaynağından tamamı genel ağ haberi olarak belirlenmiştir. Ayrıca ders kitabında;

1. ünite “Biz ve Değerlerimiz” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.13-17-21) konu içerisinde yer verilmiştir. 3. ünite “Yeryüzünde Yaşam” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.93-98) konu içerisinde yer verilmiştir. 4. ünite “Bilim ve Teknoloji Hayatımızda” ile ilgili gazete haberlerine (s.128, 140-141-146-149) konu içerisinde yer verilmiştir. 5. ünite “Üretiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.173-174-181) konu içerisinde yer verilmiştir. 6. ünite “Yönetime Katılıyorum” ile ilgili gazete haberlerine (s.222-229-231) konu içerisinde yer verilmiştir. 7. Ünite“Uluslararası İlişkilerimiz” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.243-251) konu içerisinde yer verilmiştir.

Altıncı sınıf ders kitaplarında yer alan gazete ve genel ağ haberlerinin örneklerinden bazıları şu şekildedir:

Altıncı sınıf “Biz ve Değerlerimiz” ünitesi “Kültür ve Toplumsal Birliktelik” başlığı altında “Basından” ibaresiyle kültürel değerlerimizden biri olan yardımlaşma ve toplumsal birlikteliğin geliştirilmesi amacıyla aşağıdaki (Şekil 5) genel ağ haberi (s.13) verilmiştir.

BASINDAN

Havza'da ev hanımları, kış mevsiminde tüketecekleri yiyecekleri imece usulüyle hazırlıyorlar. Günümüzde birçok gıda ürünü marketlerde hazır olarak satılmasına rağmen geleneksel gıdalar arasında yer alan yufka, Havza'da ev hanımları tarafından hâlâ geleneksel yöntemlerle hazırlanıyor. İlçede kış aylarında tüketilen yufkayı komşular bir araya gelerek el birliğiyle açıyor ve pişiriyor. Kuru hâlde muhafaza edilen yufka, tüketileceği zaman ıslatılıp yenmeye hazır hâle getiriliyor. Mahalleli kadınlar, "Yılda iki kez yufka açıyoruz. Ramazan öncesi ve kış öncesi yiyeceğimiz yufkayı birlikte yapıyoruz. Birkaç kadın mahallede kime yufka açacaksak onun evinde toplanıyoruz. Kimimiz hamur yoğuruyor, kimimiz yufka açıyor, kimimiz yufkaları pişiriyor (Görsel 1.6), kimimiz de iş yapanlara yemek hazırlıyor. Yaptığımız yiyecekler marketlerde hazır satılıyor ama biz yufka, turşu, salça, tarhana gibi pek çok yiyeceğimizi kendimiz yapıyoruz." dedi.

Sacda pişen yufka

Genel Ağ'dan düzenlenerek alınmıştır (10.04.2018).

Şekil 5. Altıncı Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 1

Altıncı sınıf "Uluslararası İlişkilerimiz" ünitesi "Türk Cumhuriyetleri ve Komşu Ülkelerle İlişkiler" başlığı altında "Okuma Metni" ibaresiyle TİKA öncülüğünde Türk Cumhuriyetleri arasında birlik, beraberlik ve dayanışma sağlamak amacıyla geliştirilmesi amacıyla aşağıdaki (Şekil 6) genel ağ haberi (s.243) verilmiştir.

Okuma Metni

TİKA'dan Azerbaycan'da Genç Sporculara Destek

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) Azerbaycanlı gençlerin zararlı alışkanlıklardan korunmasına, Azerbaycan'ın geleceğinin sağlam temeller üzerinde inşa edilmesine katkı sağlayacak eğitim, spor ve kültür faaliyetleri çerçevesinde üniversite öğrencileri ve gençlerin kullanımı için halı saha kurdu. Açılış töreninde (Görsel 7.5) konuşan T.C. Bakü Büyükelçisi, "Türkiye ile Azerbaycan iki devlet, bir millettir. Türkiye'nin gücü Azerbaycan'ın, Azerbaycan'ın gücü ise Türkiye'nin gücüdür. Birlikte her zaman daha güçlü ve daha ileride olacağız." dedi. Büyükelçi, Azerbaycanlı gençlerin desteklenmesi adına Azerbaycan'da yapılan çalışmalardan dolayı TİKA'ya teşekkürlerini dile getirdi.

Halı sahanın açılış töreni

Genel Ağ'dan düzenlenerek alınmıştır (11.07.2018).

Şekil 6. Altıncı Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

Tablo 5

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Haberlere İlişkin Bulgular

Ünite	Gazete Haberi	Genel ağ Haberi	Toplam	%
İletişim ve İnsan İlişkileri	-	5	5	12.82
Türk Tarihinde Yolculuk	-	3	3	7.69
Ülkemizde Nüfus	-	6	6	15.38
Zaman İçinde Bilim	-	-	-	-
Ekonomi ve Sosyal Hayat	-	5	5	12.82
Yaşayan Demokrasi	1	9	10	25.64
Ülkeler Arası Köprüler	-	10	10	25.64
Toplam	1	38	39	100

Tablo 6 incelendiğinde, yedinci sınıf ders kitabında yer alan 39 haber kaynağından 1'i gazete haberi ve 38'i genel ağ haberi olarak belirlenmiştir. Ayrıca ders kitabında;

1. ünite “İletişim ve İnsan İlişkileri” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.23-25-26-27-29) konu içerisinde yer verilmiştir. 2. ünite “Türk Tarihinde Yolculuk” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.36-42-72) konu içerisinde yer verilmiştir. 3. ünite “Ülkemizde Nüfus” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.112-115-118-119-120-121) konu içerisinde yer verilmiştir. 5. ünite “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ile ilgili gazete haberlerine (s.161-162-168-171-174) konu içerisinde yer verilmiştir. 6. ünite “Yaşayan Demokrasi” ile ilgili gazete haberlerine (s.197); genel ağ haberleri ise (s.182-192-193-194-197) konu içerisinde yer verilmiştir. 7. ünite “Ülkeler Arası Köprüler” ile ilgili genel ağ haberlerine (s.206-207-208-209-211-212-216-223) konu içerisinde yer verilmiştir.

Yedinci sınıf ders kitaplarında yer alan gazete ve genel ağ haberlerinin örneklerinden bazıları şu şekildedir:

Yedinci sınıf “Yaşayan Demokrasi” ünitesi “Anayasadan Gelen Güç” başlığı altında Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri konusunda somut örnekler vermek amacıyla aşağıdaki (Şekil 7) genel ağ haberleri (s.193) verilmiştir.

**Türkiye Cumhuriyeti
demokratik bir devlettir.**

Ülkemizde demokrasinin gereği olarak vatandaşlar katılım ile seçme ve seçilme hakkını özgürce kullanabilmektedirler.

1 Kasım'da Seçime Katılım Oranı 7 Haziran'ı Geçti

YSK Başkanı Sadi Güven'in verdiği bilgiye göre 1 Kasım milletvekili seçimine katılım oranı yüzde 85 olarak gerçekleşti. 56 milyon 949 bin seçmenden 48 milyon 537 bini oyunu kullandı.

Genel ağ haberi, 2 Kasım 2015

**Türkiye Cumhuriyeti
laik bir devlettir.**

Türkiye'de devlet yönetimi din kurallarına dayanmaz, bireyler din ve vicdan özgürlüğüne sahiptir. Devlet vatandaşlarının ibadet etme haklarını korur.

Diyanet, 9 Bin 500 Sözleşmeli Personel Alacak

Diyanet İşleri Başkanlığı, cami, kuran kursu gibi yerlerde görevlendirmek üzere 9 bin 500 sözleşmeli personel alacak. Alınacak personel, lisans, ön lisans ve ortaöğretim mezunları arasından olacak.

Genel ağ haberi, 22 Haziran 2018

**Türkiye Cumhuriyeti
sosyal bir devlettir.**

İnsan hak ve özgürlüklerine saygılı olmak, insanın doğuştan sahip olduğu imkânları geliştirmek ve korumak devletin görevidir.

Devlet, Aydın'da 82 Çocuğa Sahip Çıktı

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Aydın İl Müdürlüğüne 2016 yılı içerisinde 82 çocuk koruma altına alındı.

Genel ağ haberi, 24 Ocak 2017

**Türkiye Cumhuriyeti
bir hukuk devletidir.**

Hukuk devletinde tüm vatandaşlar yasalar önünde eşittir. Vatandaşlar mahkemelerde haklarını aramakta özgürdürler.

T.C. Adalet Bakanı, "Vatandaş Açtığı Davanın Karar Tarihini Bilecek"

T.C. Adalet Bakanlığı, davaların çabuk sonuçlanması ve vatandaşların mağdur edilmemesi için düzenleme yapıyor. Vatandaşın mağdur edilmemesi ve davaların hızla sonuçlandırılması sağlanacak.

Genel ağ haberi, 9 Mayıs 2018

Şekil 7. Yedinci Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi Örneği-2

Yedinci sınıf "Yaşayan Demokrasi" ünitesi "Daha Fazla Demokrasi" başlığı altında şiddetin ve istismarın olduğu ortamlarda bulunan çocukların suç işlemeye daha meyilli olduğunu ve bu durumun önüne geçmek için aile ve eğitimcilere bazı görevler düştüğünü göstermek ve çocuklarda suç ile ilgili farkındalık oluşturmak amacıyla aşağıdaki (Şekil 8) gazete haberi (s.197) verildikten sonra haber ili ilgili sorular yer almaktadır.

"Şiddet ortamı çocuğu suça sürüklüyor"

Mersin Barosu Silifke İlçe Temsilcisi Av. Gürhan Dolek, okul yönetimi ve öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen eğitim çalışmasında, Mersin Barosu Çocuk Hakları Merkezi Silifke Temsilcisi Av. İslam Kurthan Açıkbaş, "Türk

Ceza Kanunu'nda Suç Teşkil Eden Davranışlar" ve "Suç Sayılan Davranışların Hukuki Sonuçları" konularında yapmış olduğu sunum kapsamında öğrenciler bilinçlendirilerek, suç işleme oranının düşürülmesi konusunda

Mersin Barosu ile Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasında imzalanan protokol kapsamında, çocukların suç sayılan olumsuz davranışlardan kaçınmaları ve karşılaşılabilecek cezai neticelerden zarar görmelerinin önlenmesi amacıyla, Mersin Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından öğrencilere yönelik düzenlenen eğitim çalışmaları Silifke Gevher Nesebi Anadolu Lisesi'nde yapıldı.

farkındalık yaratıldı. Şiddet ortamında yetişen çocukların suça sürüklendiğini ifade eden Av. İslam Kurthan Açıkbaş, "Ailelerin ilgisizliği ve aile içindeki şiddet, istismar, haber işlenirken, film ve dizilerde şiddet unsurlarının fazlaca yer alması, sokakta ve okulda şiddet olaylarının yaygınlaşması, çocuğu suça

sürüklemekte, suç işleme oranını artırmaktadır. Kısacası; çocuğu suça iten etkenler arasında, ailenin, çevrenin ve eğitimin önemli rolü vardır" diye konuştu. Çocukların interaktif olarak katıldığı eğitim çalışmasının sonunda okul yönetimi ve öğrenciler, Mersin Barosu'na ve Silifke İlçe temsilcilerine teşekkür etti. (Büthen)

6.14

Gazete haberi, 12 Mayıs 2018

- ❓ Haber başlığındaki "şiddet ortamı" ifadesi ile anlatılmak istenenleri haber metninden tespit ediniz. Bu unsurların zararlarını tartışınız.
- ❓ Haberde Mersin Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nin öğrencilere yönelik eğitim çalışmalarını yapmasının sebebi nedir?

Şekil 8. Yedinci Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Gazete Haberi 1

Tablo 6

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Öğrenme Alanlarına Göre Haber Kaynağı Sayısına İlişkin Bulgular

Öğrenme Alanı	4.sınıf	5.sınıf	6.sınıf	7.sınıf	Toplam	%
Birey ve Toplum	1	7	3	5	16	13.33
Kültür ve Miras	-	2	-	3	5	4.16
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	-	9	2	6	17	14.66
Bilim, Teknoloji ve Toplum	2	5	6	-	13	10.83
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	2	10	3	5	20	16.66
Etkin Vatandaşlık	-	6	3	10	19	15.83
Küresel Bağlantılar	3	15	2	10	30	25
Toplam	8	54	19	39	120	100

Tablo 7 incelendiğinde, sosyal bilgiler ders kitaplarında haber kaynağı sayısının en fazla 30 (%25) olduğu öğrenme alanı “Küresel Bağlantılar” en az 5 (%4.16) olduğu öğrenme alanı ise “Kültür ve Miras”tır.

Ayrıca dördüncü sınıf, “Kültür ve Miras”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ve “Etkin Vatandaşlık”; altıncı sınıf, “Kültür ve Miras”; Yedinci sınıf “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanlarında haber kaynağına hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 7

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Güncel Haberlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Gazete Haberi	%	Genel Ağ Haberi	%	Toplam
2020	-	-	4	100	4
2019	2	28.57	5	71.42	7
2018	3	5.26	54	94.73	57
2017	9	25	27	75	36
2016	-	-	3	100	3
2015	5	62.50	3	27.50	8
2014	1	50	1	50	2
2013	1	100	-	-	1
2012	-	-	1	100	1
2009	-	-	1	100	1
Toplam	21	17.50	99	82.50	120

Tablo 8’de 4-7. sınıflarda okutulan sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan güncel haberlerin yıllara göre ne kadar yer verildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 8 incelendiğinde, ders kitaplarında yer alan güncel haberler içerisinde, en çok genel ağ haberi 99 (%82.50), en az ise gazete haberi 21 (%17.50) temasıdır.

Güncel haberler içerisinde, en fazla haber teması 2018 tarihli 57 (%47.50) gazete ve genel ağ haberleridir. En az haber teması ise 2009, 2012 ve 2013 tarihli 1 (%0.83) gazete ve genel ağ haberleridir. Ayrıca 2009, 2012, 2016 ve 2020 tarihli gazete haberlerine ve 2013 tarihli genel ağ haberlerine ders kitaplarında hiç yer verilmemiştir.

Yine Tablo 8 incelendiğinde ders kitaplarında, genel ağ haberlerine en fazla 2018 tarihli 54 (%45), en az 2009 ve 2012 tarihli 1 (%0.83) haberlere yer verilmiştir. Gazete haberlerine ise en fazla 2017 tarihli (9), en az ise 2013 ve 2014 tarihli (1) yer verilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete haberleri, gazete görüntüsü alınarak kitaba yapılandırılmış haber kupürleri ve metin şeklinde yansıtılarak verilmiştir. Genel ağ haberleri, internet sayfası linki haberin altında verilerek bazen de “genel ağdan düzenlenerek alınmıştır” şeklinde ibare konularak ve yanında alındığı tarih de verilerek kitaba yansıtılmıştır. Ayrıca bazı haberlerin doğrudan metin şeklinde de kullanıldığı görülmüştür (Şekil 6).

4.sınıf ders kitaplarında 1 gazete haberine ve 7 genel ağ haberine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Demirkaya Gedik (2008) tarafından yapılan çalışmada, 2006-2007 yılına ait 4. sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu durum 2006-2007 ve 2019 yıllarına ait kitaplar karşılaştırıldığında 2019 yılında genel ağ haberlerine daha fazla yer verildiğini göstermektedir.

5. sınıf ders kitaplarında 19 gazete haberine, 35 genel ağ haberine yer verilirken, Taşkın ve Memişoğlu (2019) tarafından yapılan 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 yıllarına ait ders kitapların incelendiği çalışmada 5. sınıf ders kitaplarında 2014-2015 yıllarına ait 11 gazete haberine ve 27 genel ağ haberine, 2015-2016 yıllarına ait 23 gazete haberine

ve 2 genel ağ haberine, 2016-2017 yıllarına ait 5 gazete haberine ve 28 genel ağ haberine yer verildiği görülmektedir. Bu durum 2014-2015, 2015-2016, 2019 yıllarına ait kitaplar karşılaştırıldığında 2019 yılında gazete ve genel ağ haberlerine oldukça geniş şekilde yer verildiğini göstermektedir.

6. sınıf ders kitaplarında gazete haberine hiç yer verilmemiş, buna karşılık 35 genel ağ haberine yer verilirken, Taşkın ve Memişoğlu (2019) tarafından yapılan, 2015-2016 ve 2016-2017 yıllarına ait ders kitapların incelendiği çalışmada 6. sınıf ders kitaplarında 2015-2016 yıllarına ait 36 gazete haberine, 23 genel ağ haberine, 2016-2017 yıllarına ait 15 gazete haberine ve 5 genel ağ haberine yer verildiği görülmektedir. Bu durum 2015-2016 ve 2016-2017 ile 2019 yıllarına ait ders kitapları karşılaştırıldığında 2019 yılında 2015-2016 ve 2016-2017 yıllarına göre gazete haberine hiç yer verilmediğini ve genel ağ haberlerinin ise sayısının azaltıldığını göstermektedir.

7. sınıf ders kitaplarında 1 gazete haberine, 35 genel ağ haberine yer verilirken, Taşkın ve Memişoğlu (2019) tarafından yapılan, 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 yıllarına ait ders kitapların incelendiği çalışmada 6. sınıf ders kitaplarında 2014-2015 yıllarına ait 11 gazete haberine, 11 genel ağ haberine, 2015-2016 yıllarına ait 2 gazete haberine, 15 genel ağ haberine, 2016-2017 yıllarına ait 6 gazete haberine ve 36 genel ağ haberine yer verildiği görülmektedir. Bu durum 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 ile 2019 yıllarına ait ders kitapları karşılaştırıldığında 2019 yılında 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 yıllarına göre gazete haberine çok az (1) yer verildiğini ancak buna karşılık genel ağ haberlerine ise oldukça fazla yer verildiğini göstermektedir.

Sosyal bilgiler ders kitapları genel olarak incelendiğinde, 2019 öğretim yılında sınıf kademelerinde haber kaynağına yer verme sayısı gazete haberlerinde azalırken (5. sınıfta 19, 6. sınıfta 0 ve 7. sınıfta 1) genel ağ haberinde zaman zaman artarken zaman zaman da azalmıştır (5.sınıfta 35, 6.sınıfta 20 ve 7.sınıfta 38). Taşkın ve Memişoğlu (2019) tarafından yapılan, ders kitapların incelendiği çalışmada 2015-2016 yılına ait 5. sınıfta 2, 6. sınıfta 23 ve 7. sınıfta 15 genel ağ haberine yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu durum 2015-2016 yılına ait ders kitaplarının 2019 yılına ait ders kitaplarındaki bulgularla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın bir başka bulgusu, haber kaynağına bazı ünitelerde çok az bazılarında ise hiç yer verilmediğini görülmektedir. Araştırmada sosyal bilgiler ders kitapları incelendiğinde; 4. sınıflarda üç ünite (Geçmişimi Öğreniyorum, Yaşadığımız Yer, İnsanlar ve Yönetim) herhangi bir haber kaynağına yer verilmezken, 6. sınıflarda bir ünite (Tarihe Yolculuk) ve 7. sınıflarda da sadece bir ünite (Zaman İçinde Bilim) güncel konulara yer verilmediği tespit edilmiştir. Akdağ ve diğerleri (2014) tarafından yapılan çalışmada eğitim çalışanlarının sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan haber kaynaklarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Memişoğlu ve Güçin (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin, güncel konuların sosyal bilgiler dersinde pekiştirici görevi üstlendiğini, derslerin de hedef kazanımlar doğrultusunda yeri geldikçe kullandıklarını ve güncel konular bakımından ders kitaplarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, güncel haberler içerisinde, en fazla haber kaynağının 2018 tarihli gazete ve genel ağ haberleri olduğu görülmüştür. Bu durumla ilgili Demirkaya Gedik (2008), basım yılı açısından sosyal bilgiler ders kitaplarının son bir-iki yıl içerisinde meydana gelmiş olan güncel konu ve olayların seçildiğini belirtmiştir. Bu durum çalışmada incelenen kitapların güncelliği sağlama noktasında başarılı olduğu sonucunu göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, ders kitaplarında yer verilen haberler içerisinde, genel ağ haberi en çok güncel habere yer verilen temadır. Sağlam, Bozkan ve Bozkan'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin en çok genel ağ kullanarak güncel olayları takip ettiklerini; Demirkaya Gedik (2008)'de güncel haber kaynağı olarak en fazla genel ağdan yararlandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum yapılan araştırma sonuçlarının literatürde karşılık bulunduğunu göstermektedir.

Araştırmadaki bir diğer bulgu ise sosyal bilgiler ders kitaplarında haber kaynağı sayısının en fazla olduğu öğrenme alanı “Küresel Bağlantılar” en az olduğu öğrenme alanı ise “Kültür ve Miras”tır. Bu durumla ilgili Demirkaya Gedik (2010) yaptığı çalışmada, sosyal bilgiler ders öğretmenlerinin küresel etkiye sahip doğal afetler, politik sorunlar, temel insan hakları, çevre sorunları vb. konularla güncel olayları

bağdaştırdığını ifade etmiştir. Bu durum literatürdeki bulguların araştırma kapsamında elde edilen bulguları desteklediğini göstermektedir. Nitekim “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanında daha çok küresel çapta etkiye sahip olan uluslararası sorunlar, insan hakları ihlalleri, çevre sorunları ve siyasi sorunlar gibi konular yer almaktadır.

2019 sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerinin kullanımının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında küresel bir vatandaşlık kültürü oluşturmak, toplumsal yaşam pratiklerinde yer edinebilmek ve günceli yakalamak için ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerine yer verilmesi gerektiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda bireyin toplumsallaşması adına haber kaynaklarına ders kitaplarında fazlaca yer verilmesi gerektiği ve bu haber kaynaklarının güncel olması önem arz etmektedir.

Öneriler

- 1) Değişen şartlara entegre olabilmek adına basılan kitaplar yeniden revize edilerek öğrenilenlerle gerçek yaşam arasında bağ kurulabilir.
- 2) Sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ kaynaklı haberlerin sayısı arttırılabilir.
- 3) Ders kitaplarında verilen gazete ve genel ağ haberlerinin tarihleri daha güncel olabilir. Nitekim gelişen ve değişen dünyaya entegre olabilme adına bu bir ön koşuldur.
- 4) Özellikle Kültür ve Miras öğrenme alanında gazete ve genel ağ haberlerine daha fazla yer verilebilir. Zira çocuklara tarihsel empati becerisi kazandırma adına tarihi değeri olan güncel haberlere yer verilebilir.

KAYNAKÇA

Aiex, N. K. (1988). *Using newspaper as effective teaching tools. ERIC Digest Number 10*. 29 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.ericdigests.org/pre-929/using.htm> adresinden alındı

Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O., & Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre

- değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, 49-65.
- Akdaş, H. B. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin karar verme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arın, D., & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 26, 170-185.
- Azer, H. (2021). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı 7*. EKOYAY Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, 1-15.
- Bayır, Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bekiroğlu, O., & Bal, E. (2006). Sanal alemin yerel aktörleri: Konya yerel basını üzerine bir analiz. *Selçuk İletişim*, Cilt: 4, Sayı: 2,71-85.
- Çakır, H. (2007). Geleneksel gazetecilik karşısında internet gazeteciliği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 22, 123-149.
- Çelikkaya , T., & Yakar, H. (2015). Sosyal bilgiler programında gazete, dergi ve internet haberlerinin kullanılması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 251-270.
- Demirkaya Gedik, H. (2008). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, 117-134.
- Deroche, E., Sullivan, B., & Garrett, D. S. (1999). *Character matters using newspaper to teach character*. Dr.Betty Sullivan & Associates.

- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3), 159-166.
- Dinç, E., & Acun, A. (2017). Sosyal bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konuların öğretiminde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 41, Sayı: 41, 29-46.
- Doğan Yolgösteren, B. (2020). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında gazete kullanımı: Sabah gazetesi internet haberlerinin incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Erden, M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Eryılmaz, Ö. (2015). *Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. C. Cassell & G. Symon (Eds.), *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. Sage.
- Gedik, D. H., & Altun, A. (2011). Sosyal bilgilerde medya okuryazarlığı ve güncel olaylar. B. Tay, & A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 512-550). Pegem A Yayıncılık.
- Gürkan, B. (2009). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Harut, S. B. (2021). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı 5*. Ata Yayıncılık.
- Heitzmann, W. R. (1979). *The newspaper in the classroom: What research says to the teacher*. National Education Association.

- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y., & Baysal, N. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: Gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt: 10, Sayı: 3, 384- 419.
- Kaltsounis, T. (1987). *Teaching social studies in the elementary school the basics for citizenship*. Englewood Cliffs.
- Kan, Ç., & Demirhan, N. (2019). Güncel olaylarla sosyal bilgiler öğretimi. M. B. Minaz, & M. Sert Ağır (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında araştırma makaleleri* içinde (s. 87-118). Gece Yayınevi.
- Kee, C. P., İbrahim, F., & Mustaffa, N. (2010). Framing a pandemic: Analysis of malaysian mainstream newspapers in the H1N1 coverage. *Journal of Media and Information Warfare*, 3, 105-122.
- Kırçıl , A. G., & Karagüler, T. (2003). *Dijital çağda iletişime yeni yaklaşım: Online gazetecilik*(Sözlü sunum). Akademik Bilişim Konferansı, Adana
- Kısakürek, M. A., & Paykoç, F. (1988). Eğitim araçları. B. Özer (Ed.), *Fen bilgisi öğretimi* içinde (s. 61-70). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Manning, M. (2001). Using newspaper in class. *Teaching Pre K-8*, 32(2), 93-95.
- MEB. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. *MEB Yayınları*.
- Memişoğlu , H., & Güçin, G. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre güncel konuların öğretimi. *International Journal Of Social Sciences and Education Research*, Cilt: 3, Sayı: 4, 1274-1295.
- Michaelis, J. U., & Garcia, J. (1996). *Social studies for children a guide to basic instruction* (11. baskı). Allyn and Bacon.

- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2. baskı). Sage Publications.
- Munck, C. S. (2007). Using newspapers and news magazines to teach history. A *Master's Project For ED 7999*. Wayne State University.
- Olivares, R., & Lisi-Pawlak, C. (1991). *Teaching language minority students through the newspapers*. *ERIC Digest Number ED367172*. Mayıs 29, 2022 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED367172.pdf> adresinden alındı
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 2-30). Pegem Akademi.
- Öztürk, C., & Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları* içinde (s. 1-40). Pegem Akademi Yayınevi.
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara : Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, T., & Veziroğlu , K. (2020). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların kullanım durumu. *Karamanoğlu Mehmetbey Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, 180-193.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3 baskı.). London: Sage Publications, Inc.
- Paykoç, F. (1987). Güncel olaylarla belirli gün ve haftaların öğretimi. B. Özer (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde. Anadolu Üniversitesi yayınları.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay, & A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 2-16). Pegem A Yayıncılık.
- Sağlam, H. İ., Bozkan, R. E., & Bozkan, E. (2016). The investigation of primary school teachers' opinions related to the current events. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 3(3), 44-49.

- Smith, D. O. (1963). Current events in the intermediate grades of a modern elementary school (Master's Thesis). Kean University.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (5. baskı). Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. G. Can (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 1-13). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Street, C. (2002). Teaching with the newspaper. *Social Studies*, 93(3), 131-134.
- Sunal, S. C., & Haas, M. E. (2002). *Social studies for the elementary and middle grades a constructivis tapproach*. Allynand Bacon.
- Süter , Ş. (1996). *Medya ve habercilik*. Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı.
- Şahin, E. (2021). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı 6*. Anadol Yayıncılık.
- Tangülü, Z. (2013). 8. sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde gazete kullanımının öğrencilerin bu derse ilişkin tutum ve başarısına etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Cilt: 8, Sayı: 5, 779-788.
- Taşkın, A., & Memişoğlu, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konulara yer verilme durumunun incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 2, 559-610.
- Tüysüz, S. (2021). *İlkokul sosyal bilgiler ders kitabı 4*. Tuna Matbaacılık.
- Tokgöz, O. (2019). *Temel gazetecilik* (14. baskı). İmge Kitabevi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu*. (2019). 2022 tarihinde <https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/tarihce-2/> adresinden alındı
- Uyanık, M. (1937). *Yeni okulun ders vasıtalarından gazete*. Devlet Basımevi.

- Uygur, M., & Yalpar Yelken, T. (2010). Sosyal bilgiler dersinde grup çalışmasıyla gazete k p rlerinden poster oluşturma tekniğinin öğrenciler üzerindeki etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, Cilt: 39, Sayı: 185, 314-327.
-  nl er, G. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve Tutumlarına etkisi*(Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
-  nl er, G., & Yřaar, ř. (2012). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin  đrenci görüşleri. *Eskiřehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1, 43-57.
- Yaşar, ř., & Gültekin, M. (2009). Sosyal bilgiler  đretiminde araç-gereç kullanımı. C. Öztürk (Ed.),*Sosyal bilgiler  đretimi demokratik vatandaşlık eğitimi*inde (s. 310-342). Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayınları
- Zarrillo, J. J. (2004). *Teaching elementary social studies principles and applications*. Prentice Hall.